

YALNIZLIĞIN BİYOGRAFİSİ

Bir Duygunun Tarihi

Fay Bound Alberti
Çeviri: Ebru Kılıç

FAY BOUND ALBERTI

Yazar ve kùltür tarihçisi. Manchester, Lancaster, Queen Mary, UCL ve York dâhil olmak üzere Birleşik Krallık üniversitelerinde dersler vermiştir. Toplumsal cinsiyetin, duyguların, sağlığı ve tıbbın tarihiyle ilgili araştırmalar yapmaktadır. Kitapları arasında *Matters of the Heart: History, Medicine, and Emotion* (2010) ve *This Mortal Coil: The Human Body in History and Culture* (2016) yer alır. Fay Bilim ve Teknoloji Vakfında (Foundation for Science and Technology) Geleceğin Vakıf Lideri bilim kurulu üyesi, York Üniversitesinde tarih okutmanı ve UKRI Geleceğin Liderleri kurulu üyesidir.

EBRU KILIÇ

Milaş'ta 1971'de doğdu. 1994'te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü bitirdi, 2003'e kadar çeşitli gazetelerin dış haberler servislerinde çalıştı. Manuel Castells'in *Ağ Toplumu Üçlemesi* (Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2005), Brian Greene'in *Evrenin Zarafeti* (Tübitak, 2008), Adrian Desmond ve James Moore'un *Darwin'ı* (İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), Henri Ellenberger'in *Bilinçdışının Keşfi* (Albarak Yayınları, 2021) başlıca çevirileri arasında yer alır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	17
BİRİNCİ BÖLÜM	
“Teklik” Yalnızlık Olunca.....	35
İKİNCİ BÖLÜM	
Bir “Kan Hastalığı” mı?.....	61
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
Yalnızlık ve Eksiklik.....	85
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
Dul Kalmak ve Kayıp.....	109
BEŞİNCİ BÖLÜM	
Instagarip?.....	147
ALTINCI BÖLÜM	
Bir “Saatli Bomba” mı?.....	171
YEDİNCİ BÖLÜM	
Damsız ve Köksüz.....	199
SEKİZİNCİ BÖLÜM	
Açlığı Beslemek.....	215
DOKUZUNCU BÖLÜM	
Yalnız Bulutlar ve Boş Fıçılar.....	245
SONUÇ	265

GÖRSELLER LİSTESİ

1. “John Bigg, eksantrik keşiş”, Wilkels’in gravürü..... 41
2. Sylvia Plath ve Ted Hughes’un, 1956’da çekilmiş bir fotoğrafı. Creative Commons 62
3. Laurence Olivier, Uğultulu Tepeler’de (1939) Heathcliff rolünde, Samuel Goldwyn Pictures 97
4. Kraliçe Victoria’nın kraliyet portresi 130
5. 1905 yılından bir telefon reklamı; uzak yerlerde yaşayan çiftçilere hitaben hazırlanmış bir reklam 158
6. Age UK’in yalnızlık ilânı 178
7. Yardımın yanı sıra duygusal bir bağ arayışında da olan evsiz adam 201
8. Tüketim tutkusuyla tutkuları tüketirken: Materyalizm bizi yalnızlaştırıyor mu? 224
9. Virginia Woolf, 1927, Harvard Tiyatro Koleksiyonu (Harvard Theatre Collection) 246

Her zaman olduđu gibi Millie Bound ve Jacob George Alberti'ye.
Ve bir ışık tuttuğu için Sandra Vigon'a.

ÖNSÖZ

Hiç Kimse -Hiçbir Kadın- Bir Ada Değildir.

Neden yalnızlık? Bir kitap yazdığımı söylediğimde insanların sorduğu ilk soru bu oldu. Eh, herkesin değil tabii. Yalnızlıkla yaşamamış olanların, karanlıkta onun kenarlarını hissetmemiş olanların. Sonra, bir yıla kalmadan o kadar da tuhaf bir konu gibi görünmeye başladı: Yalnızlık artık her yerdedi. Gazetelerde ve radyo programlarında ondan bahsediliyordu; ulusal bir salgın hâline gelmişti; devletin atadığı bir Bakanı vardı. 21. yüzyılın başında kendimizi bir “yalnızlık salgını”nın ortasında buluyoruz, yalnızlıktan yana kaygılanmaksa onu daha bir kaçınılmaz kılıyor. Yalnızlıktan bahsetmek bulaşıcı bir hastalık gibi yayılıyor sanki, öyle ki toplumsal dokumuzun bir parçası hâline geliyor. Birkaç hoşnutsuzluğu asıvereceğimiz bir çengel hâline geldiği kesin. Yalnızlık bütün duyguları kapsayan bir çuval hâline gelmiş durumda: Mutluluğun olmamasının, bir kopuş hissinin, bunalım ve yabancılaşmanın, toplumsal soyutlanmanın kısa adı. Öyle olmadığı durumlar dışında. Kimi zaman yalnızlık aranıyor ve isteniyor; sadece, ayrı bir tarihi olan tek başınlık değil, yalnızlık da: fiziksel, duygusal, sembolik, duyuşsal ve tutumsal olabilecek o acılı kopuş hissi.

Peki yalnızlık nedir ve neden böyle her yerdeymiş gibi görünmektedir? Algılanan ama henüz tanımlanmamış duygusal bir durumun çabucak böyle kültürel bir paniğe nasıl yol açtığı sorusu, duygusal beden üstüne düşünmeye çok vakit harcamış bir kültür tarihçisi olarak merakımı uyandırıyor. Ve diğer duygusal durumlar –öfke, sevgi, korku, üzüntü– gibi yalnızlığın bağlama bağlı olarak nasıl farklı anlamlar yüklenebileceğine, yalnızlığın zihinsel olabileceği gibi, nasıl fiziksel de olabileceğine ve bireysel bir deneyim olarak toplumsal cinsiyet, etnisite, yaş, çevre, din, bilim, hatta ekonomiyi içeren daha büyük toplumsal kaygılarla nasıl şekillendirilip onları nasıl yansıtabileceğine ilgi duyuyorum.

Neden ekonomi? Yalnızlık pahalıdır, hükûmetin bu kadar dikkatini çekmesinin nedeni de muhtemelen budur. Nüfusun yaşlanması nedeniyle Batı’da yalnızlıkla ilgili sağlık ve sosyal bakım ihtiyaçları tırmanıyor. En başta Batı’da: Dünyanın geri kalanına, yalnızlığın zaman içinde nasıl değiştiğine, farklı ışıklarda nasıl farklı görüldüğüne pek az dikkat sarf ediliyor. Yalnızlığın genel olduğunu, insanlık hâlinin bir parçası olduğunu varsaymak yoksunluk ne kadar baskın olursa olsun, hiç kimsenin sorumlu tutulamayacağı anlamına geliyor. Bu nedenle yalnızlık siyasaldır da.

Yalnızlığa duyduğum ilgi tümüyle tarihsel değil. Yalnızdım. Ve yalnızlığı farklı biçimlerde –bir çocuk, bir ergen, bir yazar, bir anne, bir eş, boşanmış bir kadın– hangi nişanelerle anıyorsak artık hayat evrelerimizde deneyimlemem, işte bana kitabın başlığı için fikir veren de bu oldu. Yalnızlığın bir biyografisi vardır. Durağan bir “şey” değildir, zaman içinde değişen, değişken bir canlıdır. Tarihsel olarak yalnızlık “modern” bir duygu olarak doğmuştur. Ve ayrıca katman katman anlam kazanan bir kavram olarak. Yalnızlığın Biyografisi, yalnızlığın zihinler, bedenler, nesnelere ve mekânlarla farklı keşişmelerinin yanı sıra tarihte yalnızlık fikrini konu almaktadır.

İnsanlar kadar mekânlar da yalnızlık deneyimi açısından önemlidir. Ben Galler’de yalıtılmış bir tepede büyüdüm. 1980’lerde internet yoktu. Ergenlik yıllarımda çoğunda telefonumuz yoktu. En yakın komşumuz bir buçuk kilometre ötedeydi.

Aile deneyimim yoksul, mutsuz ve travmatikti. İngiliz olmamız bizi Galce konuşan köylülerden ayırıyordu. Hippiydik ve Öteki olduğumuz su götürmezdi. Yalıtılmış ve yalnızdım. Ama yalnızlığa katlanmıyordum, tadını çıkarıyordum. Doğuştan içe dönük olduğumdan günlerimi ormanda geçirirdim, hikâyeler uydurarak, başka hayatlar kurarak. Topluluğum kurgusal karakterlerle doluydu. Ama yetiyor muydu?

Çocukken evet. Ama büyüdüğümde değil. İhtiyaçlarımız da bizimle değişir. Yalnızlık deneyimimiz de öyle. Gençlikte yalnızlık, yaşlılıkta bir alışkanlık hâlini alabilir, bu nedenle yaşlılıkta yalnızlığa müdahalelerimizin belki de çok daha önceden başlaması gerekir. Yalnızlık –özellikle de yoksunlukla bağlantılı kronik yalnızlık– korkunç olabilir. İnsanlar, sosyal ya da duygusal olarak diğerlerinden koptuklarında hastalanabilirler. Dokunmadan, anlamlı insan ilişkilerinden yoksun kalınca insanlar ölebilir. Kronik yalnızlık seçime bağlı değildir; sıklıkla zihinsel ya da fiziksel sağlık sorunlarıyla, bağımlılıkla, suiistimalle yeterince ıstırap çekmiş olanların omuzlarına çöker.

Geçici yalnızlık, hayat yolculuğunda girip çıktığınız –üniversite için başka bir yere taşınınca, iş değiştirence, boşanınca yaşadığınız– türden yalnızlık kişisel gelişimi destekleyebilir, başkalarıyla ilişkilerinizde neyi istediğinizi anlamanın bir yolu olabilir. Ve neyi istemediğinizin; çünkü kalabalıkta ya da ilgisiz biriyle yalnız olmak, en kötü yoksunluktur. Yalnızlık bir gölge değil, bir hayat tercihi ve bir yoldaş olabilir. Kimi zaman yalnızlık olumludur, besleyicidir; düşünmemiz, büyümemiz, öğrenmemiz için bize yer açar. Sırf tek başınalığı, yani bir başına olmayı kastetmiyorum, benliğin sınırlarının derinden farkında olmayı kastediyorum; doğru bağlamlarda, bu onarıcı olabilir. Bazıları, yalnızlığa girer çıkar durur, bir su birikintisinden öteye geçmezmiş gibi; bazıları içinse yalnızlık sonsuz bir okyanustur.

Yalnızlığın bir dermanı var mıdır? Daha doğrusu istenmeyen yalnızlığın bir dermanı var mıdır? [...] Hızlı bir tedavi, herkese uyacak tek bir yol yoktur. Modern, sosyal bir rahatsızlık olarak yalnız-